

Bryssel 5.12.2018
COM(2018) 794 final

KOMISSION KERTOMUS

**EUROOPAN PARLAMENTILLE, EUROOPPA-NEUVOSTOLLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

**Tiedonannon ”Eurooppalainen lähestymistapa disinformaation torjuntaan verkossa”
täytäntöönpanosta**

1. JOHDANTO

Komissio hyväksyi 26. huhtikuuta 2018 tiedonannon ”Eurooppalainen lähestymistapa disinformaation torjuntaan verkossa” (tiedonanto)¹. Tiedonannossa määritetään verkossa olevan disinformaation haasteet demokratioille ja esitetään yksityisille ja julkisille sidosryhmille viisi toimiryhmää, joilla voidaan vastata näihin haasteisiin.

Tämä kertomus liittyy yhteiseen tiedonantoon ”Disinformaation torjuntaa koskeva toimintasuunnitelma”². Siinä esitetään komission arviointi edistymisestä huhtikuun tiedonannossa esitettyjen toimien täytäntöönpanossa.

2. TILANNEKATSAUS

2.1 Läpinäkyvämpi, luotettavampi ja vastuullisempi internet-ekosysteemi

2.1.1 Verkkoalustojen olisi reagoitava nopeammin ja tehokkaammin käyttäjien suojelemiseksi disinformaatiolta

Ensimmäisillä toimilla pyritään luomaan läpinäkyvämpi, luotettavampi ja vastuullisempi internet-ekosysteemi. Esitettyihin toimiin sisältyvät itsesääntelyyn perustuvat disinformaatiota koskevat käytäntösäännöt verkkoalustoja ja mainosalaa varten, jotta läpinäkyvyyttä voidaan lisätä ja kuluttajia voidaan suojella paremmin; riippumattoman eurooppalaisen faktantarkistajaverkoston perustaminen tavoitteena luoda yhteiset työskentelytavat, vaihtaa parhaita käytäntöjä ja saavuttaa mahdollisimman laaja kattavuus EU:ssa; vapaaehtoisten verkkotunnistusjärjestelmien edistäminen tavoitteena parantaa tiedontarjoajien jäljitettävyyttä ja tunnistamista; ja EU:n tutkimus- ja innovointiohjelman (Horisontti 2020) käyttäminen uusien teknologioiden, kuten tekoälyn, lohkoketjujen ja kognitiivisten algoritmien, käyttöön ottamiseksi.

Toukokuussa 2018 komissio kutsui koolle disinformaatiota käsittelevän monisidosryhmäfoorumin, jonka tehtävänä oli laatia itsesääntelyyn perustuvat disinformaatiota koskevat käytäntösäännöt, jäljempänä ’käytäntösäännöt’³. Foorumi koostui työryhmästä, johon kuuluivat suurimmat verkkoalustat, mainosalan edustajia ja suurimpia mainostajia, sekä palauteryhmästä, johon kuului tiedostusvälineiden, tiedeyhteisön ja kansalaisyhteiskunnan edustajia. Työryhmän tehtävänä oli laatia käytäntösäännöt, ja palauteryhmän tehtävänä oli antaa neuvoja ja lausunto käytäntösäännöistä. Käytäntösäännöt julkaistiin 26. syyskuuta yhdessä palauteryhmän lausunnon kanssa⁴.

Käytäntösäännöt koostuvat johdannosta, perusteluista ja 15 sitoumuksesta, joita edeltävät selittävät huomautukset, joissa esitetään tiedonannon tavoitteet, sitoumusten soveltamisala ja tarkoitus ja annetaan taustatietoja. Sitoumukset koskevat seuraavaa viittä alaa:

1. mainossijoittelun valvonta
2. poliittinen ja aihekohtainen mainonta
3. palvelujen luotettavuus
4. kuluttajien vaikutusmahdollisuuksien lisääminen
5. tutkimusyhteisön vaikutusmahdollisuuksien lisääminen.

Käytäntösääntöjen allekirjoittajien edellytetään määrittävän, mitä sitoumuksia ne noudattavat ottaen huomioon sitoumusten merkityksen niiden tarjoamien tuotteiden tai palvelujen

¹ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle, Eurooppalainen lähestymistapa disinformaation torjuntaan verkossa, 26.4.2018, COM (2018) 236 final, saatavilla osoitteessa: http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=51804.

² JOIN(2018) 36.

³ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/meeting-multistakeholder-forum-disinformation>.

⁴ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation>.

kannalta. Käytännesääntöihin sisältyvät keskeisenä osana liitteet, joissa määritetään erityiset politiikat ja toimet, joita allekirjoittajat toteuttavat käytännesääntöjen täytäntöönpanemiseksi.

Käytännesääntöissä määrätään lisäsitoumuksista, joiden mukaisesti käytännesääntöjen allekirjoittajien on raportoitava käytännesääntöjen täytäntöönpanosta, toiminnasta ja vaikuttavuudesta ja arvioitava niitä vuosittaisten itsearviointien perusteella, joita allekirjoittajien valitsema riippumaton ulkopuolinen organisaatio tarkastelee. Allekirjoittajat sitoutuvat myös toimimaan yhteistyössä komission kanssa arvioidessaan käytännesääntöjä, ja antamaan pyydettyä tietoa ja vastaamaan kysymyksiin.

Käytännesääntöjen alkuperäiset allekirjoittajat sitoutuivat virallisesti noudattamaan käytännesääntöjä 16. lokakuuta ja määrittivät sitoumukset, joita kukin allekirjoittaja noudattaa, sekä esittivät taulukon, jossa luetellaan yritysten parhaat käytänteet ja käytännesääntöjen täytäntöönpanoa EU:ssa koskevat virstanpylväät⁵. Alkuperäiset allekirjoittajat ovat seuraavat: Facebook, Google, Twitter ja Mozilla sekä verkkoalustoja edustava toimialajärjestö (EDIMA) ja mainosalaa ja mainostajia edustavat toimialajärjestöt (EACA, IAB Europe, WFA ja UBA)⁶.

Lisäksi Facebook, Google, Twitter ja Mozilla ovat esittäneet useita erityistoimia, joita ne toteuttavat kevään 2019 EU-vaalien osalta ja ennen niitä ja jotka koskevat vaalien turvallisuutta ja luotettavuutta.

Komissio katsoo, että käytännesäännöt tarjoavat tarkoituksenmukaisen kehyksen tiedonannossa esitettyjen käytännesääntöjä koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi. Se katsoo myös, että käytännesäännöt ovat komission parempaa itse- ja yhteissääntelyä koskevien periaatteiden mukaisia. Käytännesääntöjen alkuperäiset allekirjoittajat edustavat suurta osaa verkkouutisten jakelusektorista.

Komissio korostaa, että käytännesääntöjen täytäntöönpanon olisi oltava ensimmäinen askel. Allekirjoittajien on nyt työskenneltävä varmistaakseen määrittämiensä politiikkojen ja toimien vankan täytäntöönpanon, laajentamisen ja soveltamisen. Komissio katsoo, että käytännesäännöt olisi pantava täytäntöön täysimääräisesti, tehokkaasti ja oikea-aikaisesti.

Komissio pyytää allekirjoittajia antamaan ajantasaista tietoa toimenpiteistä käytännesääntöjen täytäntöönpanemiseksi vuoden 2018 loppuun mennessä. Komissio aikoo julkaista kyseiset tiedot tammikuussa 2019.

Lisäksi vuoden 2019 tammikuun ja toukokuun välisenä aikana komissio suorittaa käytännesääntöjen kohdennettua seuranta sen varmistamiseksi, että erityisesti vaaliprosessien luotettavuutta koskevat tehokkaat politiikat on otettu käyttöön ennen EU-vaaleja ja että noudatetaan käytännesääntöjen keskeisimpiä parametreja (mainossijoittelun valvonta, poliittisen mainonnan läpinäkyvyys, valetilien sulkeminen ja automaattisia botteja koskevat merkintäjärjestelmät). Alustojen olisi annettava täydet tiedot mukaan lukien vastaamalla komission kysymyksiin siitä, kuinka ne panevat täytäntöön sitoumukset kuukausittain. Kyseiset tiedot myös julkaistaan.

Vuoden 2019 loppuun mennessä komissio suorittaa kattavan arvioinnin käytännesääntöjen alkuperäisen 12 kuukauden ajanjakson päätyttyä. Jos tulokset eivät ole tyydyttäviä, komissio voi ehdottaa lisätoimia, jotka voivat olla sääntelytoimia.

Komissio pyrkii saamaan apua käytännesääntöjen täytäntöönpanon seurantaan eri jäsenvaltioissa audiovisuaalisista mediapalveluista vastaavien eurooppalaisten

⁵ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/online-platforms-advertisers-and-advertising-industry-present-commissioner-mariya-gabriel>.

⁶ Käytännesääntöjen mukaisesti allekirjoittavat toimialajärjestöt ovat sitoutuneet tiedottamaan käytännesääntöistä täysimääräisesti jäsenilleen ja kannustamaan niitä noudattamaan käytännesääntöjä tai soveltuvien osin kunnioittamaan niiden periaatteita, mutta niille ei aseteta velvoitteita jäsentensä puolesta.

sääntelyviranomaisten ryhmältä (ERGA), joka on riippumaton, audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin mukainen audiovisuaalialan sääntelyviranomaisten verkosto. ERGA on jäsentensä asiantuntemuksen ja pätevyyden vuoksi ainutlaatuisessa asemassa toteuttamaan kyseisen tehtävän. Komissio voi myös pyytää apua Euroopan audiovisuaaliselta seurantakeskukselta.

Käytännesääntöjen täytäntöönpanon seurannan yhteydessä komissio aikoo kerätä allekirjoittajilta seuraavat tiedot:

A. Mainossijoittelun valvonta	
1. Poliitikkojen ja prosessien laatiminen mainonta- ja monetarisointikannustimien poistamiseksi asianomaisten käyttäytymismallien osalta	- Niiden tilien määrä, jotka on poistettu alustojen mainontapolitiikkojen (esim. tietojen vääristelyn vastaiset politiikat) rikkomisen takia - Politiikat, jotka on otettu käyttöön disinformaatiota tai paikkaansa pitämättömiä tietoja (esim. klikkiotsikko) jakavien sivustojen tai tilien vähentämiseksi - Niiden mainostajien ja mainosverkko-operaattoreiden välisten sopimusten prosenttimäärä, joissa on tuotteen turvallisuuteen liittyviä määräyksiä, jotka koskevat kieltoa asettaa mainoksia disinformaatiota jakaville verkkosivustoille - Niiden verkkosivustojen määrä, jotka on suljettu sen takia, että ne jäljensivät tai ”haravoivat” muiden verkkosivustojen tuottamaa sisältöä
B. Poliittinen ja aihekohtainen mainonta	
2. Kaikki mainokset olisi erotettava selvästi toimituksellisesta sisällöstä	- Asianmukaisesti poliittiseksi mainonnaksi merkittyjen mainosten prosenttiosuus kaikista poliittisista mainoksista - Toimet, jotka on toteutettu sen varmistamiseksi, että kaikki poliittiset mainokset merkitään asianmukaisesti - Niiden poliittisten tai aihekohtaisten mainosten määrä, jotka poistettiin sen takia, että ne eivät noudattaneet alustan suuntaviivoja poliittisen mainonnan läpinäkyvyydestä
3. Poliittisen mainonnan julkistamisen mahdollistaminen	- Julkisiin tietorekistereihin lisättyjen tietojen määrä - Tiedot rahamääristä, jotka on saatu poliittisilta puolueilta, ehdokkailta, kampanjoilta ja säätiöiltä vastineeksi poliittisesta ja aihekohtaisesta mainonnasta - Politiikat poliittisten mainosten tarjoajien henkilöllisyyden varmistamiseksi
4. Lähestymistapojen laatiminen	Tiedot edistymisestä tämän

aihekohtaisen mainonnan julkistamista varten	sitoumuksen täyttämässä
C. Palvelujen luotettavuus	
5. Käyttöön on otettava selkeät politiikat, jotka liittyvät henkilöllisyyden varmistamiseen ja automaattisten bottien väärinkäyttöön palveluissa	• Tunnistettujen aktiivisten valetilien määrä • Niiden tunnistettujen aktiivisten valetilien määrä, jotka on suljettu sen vuoksi, että ne ovat rikkoneet verkkoalustan politiikkoja • Tiedot toimenpiteistä, joilla varmistetaan, että kaikki botit on selvästi merkitty sellaisiksi • Niiden viestien, kuvien, videoiden tai kommenttien määrä, joihin on puututtu sen vuoksi, että ne rikkoivat automaattisten bottien väärinkäyttöä koskevia verkkoalustan politiikkoja
6. Käyttöön on otettava politiikat, joissa määritetään, mitä automatisoitujen järjestelmien väärinkäyttö pitää sisällään	• Tiedot politiikoista, jotka koskevat bottien väärinkäyttöä mukaan lukien tiedot bottien harjoittamasta interaktiosta • Niiden bottien määrä, jotka on poistettu käytöstä sen vuoksi, että ne ovat rikkoneet haitallisilla toimillaan verkkoalustojen politiikkoja
D. Kuluttajien vaikutusmahdollisuuksien lisääminen	
7. Investoinnit tuotteisiin, teknologioihin ja ohjelmiin [...], joilla autetaan ihmisiä tekemään perusteltuja päätöksiä, kun he näkevät verkkouutisia, jotka voivat olla vääriä	• Tiedot investoinneista kyseisiin välineisiin tai muusta edistymisestä tämän sitoumuksen täyttämässä • Tiedot siitä, ovatko kuluttajat todella käyttäneet kyseisiä välineitä • Tiedot yhteistyöstä media-alan organisaatioiden ja faktantarkistajien kanssa tämän sitoumuksen täyttämiseksi, mukaan lukien luotettavuutta osoittavien indikaattoreiden laatiminen • Tiedot toimenpiteistä, joilla sisältö, jonka tosiseikat on tarkistettu, saadaan näkyvämmäksi ja levitettyä laajemmalle
8. Investoinnit teknologisiin keinoihin, joilla voidaan tarvittaessa priorisoida asiaankuuluvat, aidot ja luotettavat tiedot hauissa, verkkosyötteissä ja muissa automaattisesti luokitelluissa tiedonvälityskanavissa	• Tiedot edistymisestä tämän sitoumuksen täyttämässä • Tiedot yhteistyöstä media-alan organisaatioiden ja faktantarkistajien kanssa tämän sitoumuksen täyttämiseksi, mukaan lukien luotettavuutta osoittavien indikaattoreiden laatiminen
9. Investoinnit toimintoihin ja välineisiin, jotka helpottavat eri näkökantojen löytämistä yleisen edun mukaisista aiheista	• Tiedot investoinneista kyseisiin välineisiin tai muusta edistymisestä tämän sitoumuksen täyttämässä • Tiedot siitä, ovatko kyseiset välineet

	käytettävissä, ja käyttävätkö kuluttajat todella niitä
10. Toimiminen kansalaisyhteiskunnan, hallitusten, koulutuslaitosten ja muiden sidosryhmien kumppanina kriittistä ajattelua ja digitaalista medialukutaitoa parantavien toimien tukemiseksi	Tiedot aloitteista, joita allekirjoittajat ovat toteuttaneet tai suunnitelleet, sekä kuinka monta jäsenvaltiota ne kattavat
11. Markkinoita on kannustettava ottamaan käyttöön välineitä, joilla kuluttajia autetaan ymmärtämään, miksi he näkevät tiettyjä mainoksia	Tiedot siitä, onko kyseiset välineet otettu käyttöön, ja käyttävätkö kuluttajat todella niitä
E. Tutkimusyhteisön vaikutusmahdollisuuksien lisääminen	
12. On tuettava vilpittömässä mielessä toteutettavia riippumattomia toimia disinformaation jäljittämiseksi ja sen vaikutuksen ymmärtämiseksi	Tiedot yhteistyöstä faktantarkistajien ja tutkijoiden kanssa, mukaan lukien jaetut tiedot
13. Vilpittömässä mielessä tapahtuvaa tutkimusta disinformaatiosta ja poliittisesta mainonnasta verkkoalustoilla ei saisi kieltää tai vaikeuttaa	Tiedot tämän sitoumuksen täytäntöönpanoa koskevista politiikoista
14. Tutkimusta disinformaatiosta ja poliittisesta mainonnasta on kannustettava	Tiedot tämän sitoumuksen täytäntöönpanoa koskevista politiikoista
15. Järjestetään vuosittainen tilaisuus, jossa edistetään keskustelua tiedeyhteisön, faktantarkistajien ja arvoketjun jäsenten keskuudessa	Raportti vuosittaisesta tilaisuudesta

Tiedot olisi annettava yksittäisten jäsenvaltioiden osalta, jotta voidaan arvioida käytäntönsäntöjen täytäntöönpanossa esiintyviä puutteita ja eroja sekä koko unionin kattavia vaikutuksia.

Komissio tunnustaa, kuten käytäntönsäntöissä todetaan, että ”*koska eri allekirjoittajat toimivat eri tavalla ja niillä on eri tarkoitukset, teknologiat ja yleisö, käytäntönsäntöissä sallitaan erilaiset lähestymistavat niiden määräysten hengen noudattamiseksi*”. Allekirjoittajien antamissa tiedoissa olisi sen vuoksi otettava huomioon niiden palveluiden erityispiirteet.

On myös tärkeää saavuttaa tasapaino sananvapauden ja sen välillä, että kansalaiset saavat asianmukaisia tietoja. Tässä yhteydessä on pidettävä mielessä, että disinformaatio ei useinkaan tarkoita laitonta sisältöä. Silloin kun se on sitä (esim. kunnianloukkaus tai vihapuhe), siihen sovelletaan myös erityisiä unionin tai kansallisen lainsäädännön mukaisia toimenpiteitä (kuten sisällön poistaminen), joiden vaikuttavuutta voidaan mitata. Käytäntönsäntöissä käsitellään monenlaisia disinformaatioon liittyviä tavoitteita. Joitakin niistä voidaan mitata, kuten poliittisten mainosten läpinäkyvyys tai toimet valetilien vähentämiseksi. Toisia tavoitteita, kuten kuluttajien vaikutusmahdollisuuksien lisääminen, voidaan panna täytäntöön tavoilla, joita ei aina pystytä mittaamaan. Näistä syistä käytäntönsäntöjen kokonaisarviointiin on sisällyttävä tarvittaessa sekä laadulliset että määrälliset tiedot analyysia varten.

2.1.2 Faktantarkistamisen, kollektiivisen tietämyksen ja disinformaation seurantavalmiuden tehostaminen

Komissio sitoutui ensimmäisenä toimen tukemaan riippumattoman eurooppalaisen faktantarkistajien verkoston perustamista. Toisena toimen komissio sitoutui perustamaan disinformaatiota koskevan suojatun eurooppalaisen verkkoalustan, jonka tarkoitus on tarjota työkaluja rajatylittävän datankeruun ja data-analyysin käyttöön ja pääsyä avoimeen dataan EU:n tasolla ja verkkoalustojen käyttödataan. Verkkoalusta tukee disinformaation lähteiden ja levittämismallien havaitsemista ja analyysiä.

Komissio järjesti vuonna 2018 teknisiä työpajoja faktantarkistajien yhteisön edustajien kanssa. Se valitsi asiaankuuluvat hankkeet tutkimus- ja innovointiohjelma Horisontti 2020:n puitteissa. Komissio järjesti lisäksi yhteistyössä Euroopan parlamentin kanssa faktantarkistusta koskevan konferenssin EU-vaaleja silmällä pitäen⁷.

Kyseisillä toimilla on edistetty seuraavia:

- jäsenvaltioissa toimivien riippumattomien faktantarkistusorganisaatioiden kartoitus ja verkostoituminen
- sen varmistaminen, mitkä välineet ja palvelut ovat olennaisia ja voivat parantaa faktantarkistustoimia ja niiden vaikutusta (esim. pääsy Eurostat-tietoihin, käännoistyökalut, asiaankuuluvien faktantarkistusorganisaatioiden tuottamat automaattiset faktantarkistukset)
- riippumattoman faktantarkistuksen ammatillisten ja eettisten normien määrittäminen ja
- välineiden ja infrastruktuurituen tarjoaminen faktantarkistusorganisaatioille.

Erityisesti Horisontti 2020 -ohjelman puitteissa valitun tukitoimi **SOMAn** (Social Observatory for Disinformation and Social Media Analysis)⁸ avulla luodaan monialainen yhteisö, johon kuuluu faktantarkistajia ja akateemisia tutkijoita ja jonka tavoitteena on parantaa disinformaation havaitsemis- ja analysointivalmiuksia sekä ymmärtää paremmin erityyppisiä disinformaatiouhkia. SOMA, joka käynnistettiin 1. marraskuuta 2018, tarjoaa tätä varten tietotekniikan kokeiluinfrastruktuurin.

Toisen toimen valmistelemiseksi komissio ehdotti Verkkojen Eurooppa -välineen työohjelman 2019 puitteissa, että luodaan uusi digitaalipalvelujen infrastruktuuri disinformaatiota koskevan eurooppalaisen verkkoalustan perustamiseksi. Digitaalipalvelujen infrastruktuuri laajentaa faktantarkistajien ja akateemisten tutkijoiden välistä yhteistyötä, jotta varmistetaan palvelujen saanti kaikkialla unionissa ja helpotetaan asiaankuuluvien kansallisten organisaatioiden kehittämistä ja yhteenliittämistä.

Komission toimet ovat lisänneet kiinnostusta faktantarkistustoimintaan Euroopassa. Verkkoalustat, mediakanavat ja faktantarkistajat suunnittelevat EU-vaaleihin liittyviä hankkeita.

Esimerkiksi kansainvälinen faktantarkistusverkosto (IFCN) on luomassa eurooppalaisten faktantarkistajien liittymää, joka osallistuisi Euroopan parlamentin vaaleja koskevaan hankkeeseen. Euroopan yleisradioliitto (EBU), joka edustaa julkisen palvelun mediaorganisaatioita, suunnittelee samankaltaista hanketta. Verkkoalustat kuten Google ja Facebook ovat ilmaisseet kiinnostuksensa osallistua kyseisiin hankkeisiin. Tukitoimi SOMA edistää näiden hankkeiden välistä yhteistyötä ja lisää niiden tehokkuutta ja vaikutusta.

Hanke olisi toteutettava vakiintuneiden ja tunnustettujen ammatillisten normien mukaisesti (kuten kansainvälisen faktantarkistusverkoston periaatteet, eettinen tutkimus ja journalistiset

⁷ <http://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20180920IPR14065/fact-checking-in-the-eu>.
⁸ www.disinfoobservatory.org.

normit). Lisäksi osallistujat toimivat täysin riippumattomasti, ilman julkista puuttumista ja osallistujaorganisaatioiden vahvistamien hallinnointia koskevien sääntöjen mukaisesti.

Nykyiset faktantarkistustoimet eivät kuitenkaan tarjoa riittävää maantieteellistä kattavuutta eikä niillä ole valmiuksia ottaa huomioon kasvavaa verkkouutissisällön määrää. Esimerkiksi kansainvälinen faktantarkistusverkosto kattaa nykyisin vain 12 jäsenvaltiota. Euroopan yleisradioliiton faktantarkistusverkosto kattaa koko Euroopan, mutta se tarjoaa palveluja vain Euroopan yleisradioliiton jäsenille. Lisäksi faktantarkistustoimet rajoittuvat hyvin usein verkkosisältöön ilman disinformaatiolähteiden ja -mallien analysointia.

Verkkojen Eurooppa -välineestä rahoitettu digitaalipalvelujen infrastruktuuri tarjoaa infrastruktuuria, joka helpottaa verkostoitumista ja rajatylittävää tiedonvaihtoa faktantarkistajien ja akateemisten tutkijoiden välillä. Disinformaatiouhkiin vastaaminen tehokkaalla ja vaikuttavalla tavalla edellyttää kuitenkin paikallisia tietoympäristöjä koskevaan erityistietoon perustuvien havainnointi- ja analysointivalmiuksien vahvistamista. Sen vuoksi on tarpeen kehittää faktantarkistajien ja akateemisten tutkijoiden monialaisia yhteisöjä kansallisella tasolla, mikä edellyttää jäsenvaltioilta aktiivista yhteistyötä.

2.1.3. Edistetään vastuullisuutta verkossa

Komissio sitoutui edistämään sellaisten vapaaehtoisten verkkojärjestelmien käyttöä, jotka mahdollistavat tiedontarjoajien tunnistamisen luotettavien sähköisten tunnistamis- ja todentamisvälineiden avulla, jotta voitaisiin lisätä luottamusta ja vastuuta verkossa.

Tätä varten komissio perusti sähköisestä tunnistamisesta ja todentamispalveluista annetun asetuksen (eIDAS-asetus) nojalla yhteistyöverkoston ja käynnisti kymmenennessä yhteistyöverkoston kokouksessa 11. heinäkuuta 2018 keskustelut siitä, miten alalla voidaan saavuttaa edistystä.

Komissio on myös sitoutunut Horisontti 2020 -ohjelman alaiseen **Co-inform**-hankkeeseen, jossa on tarkoitus kehittää helppokäyttöinen teknologinen väline käyttämällä yhdessä luomisen menetelmää ja varmistaa, että päätöksentekijät, faktantarkistajat ja kansalaiset osallistuvat disinformaation tunnistusteknologian tehokkuuden parantamiseen. Hankkeeseen osallistuu akateemisia tutkijoita, teknologiayrityksiä ja faktantarkistajia eri jäsenvaltioista. Siinä olisi tutkittava luotettavien tunnistamis- ja todentamismenetelmien käyttöä eIDAS-asetuksen mukaisesti, jotta voidaan tunnistaa tiedontarjoajia ja kokeilla tätä lähestymistapaa ensin mainittujen välineillä.

Hankkeella olisi tuettava yhteistyöverkosta sen pyrkiessä edistämään sähköistä tunnistamista ja todentamista koskevien eIDAS-välineiden ja -palvelujen vapaaehtoista käyttöönottoa, jotta tiedontarjoajat (verkkosivustot, luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt) voidaan tunnistaa ja todentaa varmasti.

Komission ja jäsenvaltioiden vuonna 2018 käymällä vuoropuhelulla lisättiin tietoisuutta siitä, miten eIDAS-välineitä ja -palveluja voitaisiin hyödyntää disinformaation torjunnassa lisäämällä vastuullisuutta ja kannustamalla vastuullisempaan verkkokäyttäytymiseen. Komissio jatkaa yhteistyötä yhteistyöverkoston ja alustojen tarjoajien kanssa edistääkseen sellaisten järjestelmien kehittämistä ja vapaaehtoista käyttöä, jotka mahdollistavat tiedontarjoajien varman tunnistamisen noudattaen korkeimpia turvallisuus- ja yksityisyysnormeja, mukaan lukien tarkistettujen salanimien mahdollinen käyttö.

2.1.4. Hyödynnetään uusia teknologioita

Komissio on sitoutunut hyödyntämään täysimääräisesti Horisontti 2020 -puiteohjelmaa uusien teknologioiden käyttöön ottamiseksi ja sen selvittämiseksi, onko mahdollista myöntää lisätukea disinformaation torjuntavälineille. Tavoitteena on nopeuttaa vaikutuksiltaan merkittävien innovaatioiden tuloa markkinoille ja kannustaa tutkijoita ja yrityksiä luomaan kumppanuuksia.

Komissio aloitti vuonna 2013 ensimmäisten tutkimus- ja innovointitoimien rahoittamisen uusien teknologioiden kehittämiseksi, jotta voitaisiin arvioida verkossa julkaistun sisällön todenmukaisuutta. Hankkeet, kuten **SocialSensor** ja **Reveal**, ovat olleet alan edelläkävijöitä, ja niiden puitteissa on kehitetty välineitä, joita käyttävät nyt suuret uutisorganisaatiot ja valtiosta riippumattomat järjestöt.

Euroopan tutkimusneuvoston ja Horisontti 2020 -ohjelman puitteissa toteutetaan tällä hetkellä useita toimia, joilla pyritään parantamaan verkossa olevan disinformaation ymmärtämistä ja kehittämään uusia välineitä sisällön tarkistamista varten. Euroopan tutkimusneuvoston **Comprop**- ja **Botfind**-hankkeissa tutkitaan sitä, miten automatisoidut järjestelmät, joilla levitetään ja kohdennetaan propagandaa, vaikuttavat julkiseen keskusteluun Euroopassa. Euroopan tutkimusneuvoston **Debunker**-hankkeessa tutkitaan teoreettisesta näkökulmasta yhteiskunnallisiin asioihin liittyviä väärinkäsityksiä eurooppalaisten keskuudessa ja mahdollisia strategioita niiden vaikutuksen vähentämiseksi.

Horisontti 2020 -ohjelman **Invid**-hankkeessa keskitytään kehittämään välineitä audiovisuaalisen sisällön tarkistamiseksi. Nämä välineet ovat olennaisen tärkeitä, kun otetaan huomioon, että videoiden manipulointiin ja deepfake-videoiden tekemiseen käytettävät teknologiat ovat yhä helpokäyttöisempiä ja helpommin saatavilla. Horisontti 2020 -ohjelman **Fandango**-hankkeessa puolestaan tarkastellaan ratkaisuja, jotka auttavat perinteisiä tiedotusvälineitä havaitsemaan paremmin verkossa olevia perättömiä väitteitä.

Koska tietotekniikka ja verkossa oleva disinformaatio kehittyvät nopeasti, komissio on päättänyt tehostaa toimiaan. Se on valinnut neljä uutta tutkimus- ja innovointitoimea, joille myönnetään unionin rahoitusta noin 10 miljoonaa euroa. Valitut toimet ovat seuraavat: Eunomia (avoimen lähdekoodin ratkaisu tietolähteiden tunnistamiseksi), SocialTruth (hajautettu ekosysteemi, joka mahdollistaa helpon pääsyn eri tarkistuspalveluihin), Provenance (ilman välittäjää toimiva ratkaisu digitaalisen sisällön tarkistamiseksi) ja WeVerify (sisällöntarkistuksen haasteiden ratkaiseminen käyttämällä osallistavan tarkistamisen lähestymistapaa). Näillä uusilla hankkeilla pyritään kehittämään palveluja verkossa olevan disinformaation torjunnassa aktiivisesti toimiville yhteisöille.

Euroopan horisontti -ohjelmaa koskevan ehdotuksen⁹ lisäksi komissio on ehdottanut, että toimia kohdennetaan

- demokraattisen ja taloudellisen vakauden turvaamiseen kehittämällä uusia välineitä verkossa olevan disinformaation torjumiseksi
- journalististen standardien ja käyttäjien tuottaman sisällön roolin parempaan ymmärtämiseen tiiviisti verkottuneessa yhteiskunnassa sekä
- sellaisten seuraavan sukupolven internet-sovellusten ja -palvelujen tukemiseen, joihin kuuluvat immersiiiviset ja luotettavat tiedotusvälineet, sosiaalisen median kanavat ja sosiaaliset verkostot.

2.2 Suojatut ja häiriönsietokykyiset vaalimenettelyt

⁹ COM(2018) 435.

Toisessa toimien kokonaisuudessa käsitellään vaalimenettelyissä käytettyjä manipulointi- ja disinformaatiotaktiikoita. Suojattujen ja häiriönsietokykyisten vaalimenettelyjen mahdollistamiseksi tiedonannossa ehdotettiin, että käynnistetään jatkuva vuoropuhelu jäsenvaltioiden kanssa, jotta niitä voidaan auttaa hallitsemaan demokraattisiin vaalimenettelyihin kohdistuvia kyberhyökkäys- ja disinformaatoriskejä, erityisesti kun otetaan huomioon vuonna 2019 järjestettävät EU-vaalit.

Tätä varten komissio aloitti vuonna 2018 rakentavan vuoropuhelun jäsenvaltioiden kanssa. Tähän sisältyi ensimmäinen keskustelu parhaista vaalikäytännöistä 25. ja 26. huhtikuuta 2018 järjestetyssä konferenssissa, johon osallistui myös verkko- ja tietoturva-alan yhteistyöryhmän ja vaalilautakuntien edustajia.

Verkko- ja tietoturva-alan yhteistyöryhmä laati verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuudesta annetun direktiivin¹⁰ täytäntöönpanosta vastaavien viranomaisten sekä komission ja Euroopan unionin verkko- ja tietoturvaviraston (ENISA) tuella yhteenvedon¹¹ vaalitekniikan kyberturvallisuudesta heinäkuussa 2018. Yhteenvedo on käytännön asiakirja, jossa tarkastellaan erityisiä uhkia ja annetaan vaalilautakunnille hyödyllisiä esimerkkejä siitä, miten vaalien kyberturvallisuuteen liittyviä riskejä voidaan hallita.

Brysselissä järjestettiin vaaleihin sekaantumista digiaikana koskeva korkean tason konferenssi ”Election Interference in the Digital Age: Building Resilience to Cyber-Enabled Threats”¹² 15.–16. lokakuuta 2018. Konferenssissa osallistujat saivat paremman käsityksen vaalien kyberturvallisuuteen liittyvistä kysymyksistä ja toimivaltaiset verkko- ja tietoturvaviranomaiset ja vaalilautakunnat saivat mahdollisuuden keskustella mahdollisista tulevista toimista seuraavia EU-vaaleja koskevien turvatoimien toteuttamiseksi.

Komissio kutsui koolle eri sidosryhmiä keskustelemaan demokratiasta Euroopassa, muun muassa häiriönsietokykyisistä vaalimenettelyistä ja avoimesta demokraattisesta keskustelusta, perusoikeuksia koskevassa vuosittaisessa keskustelutilaisuudessa, joka järjestettiin 26.–27. marraskuuta Brysselissä. Tilaisuuteen osallistui useita satoja sidosryhmien edustajia, muun muassa kansallisia ja Euroopan päättäjiä, kansainvälisten järjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjen edustajia, tiedotusvälineiden ja sosiaalisen median edustajia ja yritys- ja koulutusmaailman edustajia, ja siellä kartoitettiin uusia väyliä vapaan, avoimen ja terveen demokraattisen osallistumisen edistämiseksi.

Komissio ryhtyy jatkotoimiin¹³ keskustelutilaisuuden päätelmien pohjalta muun muassa kansallisten ja Euroopan tason vaaliyhteistyöverkostojen toiminnan kautta. Näitä verkostoja perustetaan parhaillaan komission syyskuussa 2018 antaman vaaleja koskevan suosituksen¹⁴ mukaisesti. Kansalliset vaaliyhteistyöverkostot kokoavat yhteen viranomaisia, jotka vastaavat vaaleista muiden viranomaisten, kuten media-alan sääntelyviranomaisten ja tietosuoja- ja kyberturvallisuusviranomaisten, kanssa. Euroopan tason vaaliyhteistyöverkosto tukee tietojen

¹⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/1148, annettu 6 päivänä heinäkuuta 2016, toimenpiteistä yhteisen korkeatasoisen verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuuden varmistamiseksi koko unionissa.

¹¹ Verkko- ja tietoturva-alan yhteistyöryhmän julkaisu 03/2018 ”Compendium on Cyber security of valuetechnology”. Saatavilla osoitteessa http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=53645.

¹² https://ec.europa.eu/epsc/events/election-interference-digital-age-building-resilience-cyber-enabled-threats_en.

¹³ Jatkotoimissa keskitytään toimiin, joista on päästy yhteisymmärrykseen. Toimiin voi kuulua esimerkiksi arvio poliittisen mainonnan läpinäkyvyyttä koskevien voimassa olevien kansallisten sääntöjen riittävydestä verkkoympäristössä.

¹⁴ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/soteu2018-cybersecurity-elections-recommendation-5949_en.pdf.

ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa jäsenvaltioiden ja unionin elinten välillä ja kokoontuu ensimmäisen kerran tammikuussa 2019.

Komission vuonna 2018 toteuttamilla toimilla on vakiinnutettu sen ja jäsenvaltioiden välinen vuoropuhelu, lisätty tietoisuutta ja vahvistettu valmiuksia hallita demokraattisiin vaalimenettelyihin kohdistuvia kyberhyökkäys- ja disinformaatoriskejä.

2.3 Parannetaan koulutusta ja medialukutaitoa

Kolmannessa toimien kokonaisuudessa käsitellään koulutuksen ja medialukutaidon parantamista. Ratkaisevan tärkeiden ja digitaalisten taitojen elinikäinen kehittäminen on välttämätöntä, jotta voidaan vahvistaa yhteiskuntien resilienssiä disinformaatiota vastaan. Tiedonannossa ehdotettiin tähän liittyen muun muassa seuraavia uusia toimia: kannustetaan riippumattomia faktantarkistajia ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioita tarjoamaan koulutusmateriaalia kouluille ja kouluttajille; järjestetään medialukutaidon eurooppalainen teemaviikko; tutkitaan mahdollisuutta lisätä medialukutaito yhdeksi niistä kriteereistä, joita OECD käyttää kansainvälisiä oppimistulosten arviointeja koskeissa vertailevissa raporteissaan; kannustetaan edelleen käynnissä olevien, digitaalisten taitojen, koulutusta ja harjoittelua koskevien aloitteiden täytäntöönpanoa.

Tiedonannon antamisen jälkeen disinformaatiota koskevien käytännönsäätöjen allekirjoittajat sitoutuivat tekemään yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan, hallitusten, oppilaitosten ja muiden sidosryhmien kanssa tukeakseen toimia, joilla pyritään parantamaan kriittistä ajattelua ja digitaalista medialukutaitoa, mukaan lukien koulutustoimet ja sellaisten välineiden tarjoaminen, joilla autetaan käyttäjiä tunnistamaan disinformaatio.

Kesäkuussa 2018 komissio keskusteli kansallisten viranomaisten ja medialukutaitoa käsittelevän asiantuntijaryhmän kanssa mahdollisista vaihtoehdoista järjestää medialukutaidon eurooppalainen teemaviikko vuonna 2019 disinformaatiota koskevan tietoisuuden lisäämiseksi. Teemaviikolla olisi järjestettävä sekä unionin tason että kansallisen tason tapahtumia ja aloitteita (työpajoja, avoimien ovien tilaisuuksia uutishuoneissa ja sosiaalisen median käyttökoulutusta), jotta saadaan aikaan kerrannaisvaikutuksia. Viikolle olisi pyrittävä saamaan mukaan myös Safer Internet -ohjelmaan ja digitaaltaitoja ja työpaikkoja edistävään koalitioon kuuluvia sidosryhmiä, jotta voidaan varmistaa synergiaedut näiden aloitteiden kanssa. Viikolla olisi painotettava merkittävästi disinformaation torjuntaa vuonna 2019 järjestettäviä EU-vaaleja silmällä pitäen.

Komissio yhteisrahoitti jäsenvaltioissa sijaitsevia Safer Internet -keskuksia, jotta nämä voisivat levittää #SaferInternet4EU-kampanjan oppeja. Kampanjan tarkoituksena on lisätä tietoisuutta medialukutaidosta, tiedottaa vanhemmille ja ammattilaisille verkon mahdollisuuksista ja riskeistä ja edistää tiedotusvälineiden myönteistä käyttöä lasten ja nuorten keskuudessa. Erityisesti kampanjalla pyritään lisäämään verkon käyttäjien mahdollisuuksia tunnistaa mahdolliset puolueellisuudet, väritetyt uutiset ja väärät tiedot.¹⁵

Lisäksi tulevassa, neuvoston 6. marraskuuta 2018 hyväksymässä tarkistetussa audiovisuaalisia mediapalveluja koskevassa direktiivissä tunnustetaan medialukutaidon merkitys, ja siinä otetaan käyttöön jäsenvaltioita koskeva oikeudellinen velvoite edistää medialukutaitoa ja toteuttaa toimenpiteitä sen kehittämiseksi (33 a artikla). Kun otetaan lisäksi huomioon, että videonjakoalustoilla on keskeinen rooli audiovisuaalisen sisällön saataville asettamisessa ja siitä johtuva yhteiskuntavastuu, tarkistetulla audiovisuaalisia mediapalveluja koskevalla

¹⁵ Säännöllisiä päivityksiä, lähdemateriaaleja ja luettelo Safer Internet -tapahtumista jäsenvaltioissa on saatavilla portaalissa www.betterinternetforkids.eu.

direktiivillä ne velvoitetaan tarjoamaan tehokkaita toimenpiteitä ja välineitä medialukutaitoa varten ja lisäämään käyttäjien tietoisuutta niistä (28 b artiklan 3 kohdan j alakohta). Näillä säännöksillä otetaan käyttöön jäsenvaltioita ja videonjakoalustoja koskevat säännöt medialukutaidosta ja luodaan yhteissääntelyjärjestelmä, jolla vahvistetaan toimialan, kansalaisyhteiskunnan, jäsenvaltioiden ja sääntelyviranomaisten välistä yhteistyötä.

Mainitun direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on raportoitava komissiolle medialukutaitoa koskevien suunnitelmien täytäntöönpanosta. Komissio antaa yhteyskomiteaa kuultuaan ohjeet raportointivelvollisuuden soveltamisalasta.

Kansalliset audiovisuaalialan sääntelyviranomaiset ovat myös tehneet työtä audiovisuaalisista mediapalveluista vastaavien eurooppalaisten sääntelyviranomaisten ryhmässä (ERGA), joka on audiovisuaalialan sääntelyviranomaisista koostuva komission asiantuntijaryhmä. Työ on koskenut tiedotusvälineiden moniarvoisuutta, kuten tasapainoista ja puolueetonta uutisointia tiedotusvälineissä vaalien, mielipidemittausten ja poliittisten kampanjoiden aikaan.

Lisäksi komissio jatkoi vuonna 2018 keskustelua OECD:n kanssa mahdollisuudesta lisätä medialukutaito yhdeksi niistä kriteereistä, joita OECD käyttää vertailevissa raporteissaan. Keskustelussa keskityttiin kansainvälisen oppimistulosten arviointiohjelman (PISA) tulevaan, vuoden 2021 kyselyyn. OECD oli avoin komission ehdotukselle ottaa verkossa oleva disinformaatio ja valeuutiset osaksi tieto- ja viestintätekniikan tuntemusta koskevaa kyselylomaketta, joka olisi otettava huomioon PISA-arviointikriteerien tarkastelussa. OECD laatii parhaillaan kyselylomakkeen kysymysluonnoksia, joita olisi testattava vuonna 2019.

Sen jälkeen, kun digitaaltaitoja ja työpaikkoja edistävä koalitio perustettiin joulukuussa 2016, on luotu 23 kansallista koalitiota, jotka ovat tarjonneet paljon erilaista digitaaltaitoihin liittyvää toimintaa, kuten koulutusta verkossa ja paikan päällä, tiedotuskampanjoita ja sertifiointeja eurooppalaisten digitaalisten taitojen parantamiseksi.

Syyskuussa 2017 perustettu digitaaltaitoja ja työpaikkoja edistävän koalition johtokunta esitteli lokakuussa 2018 ensisijaiset tavoitteensa tuleviksi kuukausiksi. Niihin kuuluu muun muassa nykyisten välineiden edistäminen ja hyödyntäminen digitaalisten taitojen hankkimisen tukemiseksi ja EU:n koodausviikon¹⁶ laajentaminen kattamaan vähintään 50 prosenttia kaikista unionin kouluista vuoteen 2020 mennessä.

2.4. Tuetaan laadukasta journalismia olennaisena osana demokraattista yhteiskuntaa

Neljannen toimien kokonaisuuden tavoitteena on tukea laadukasta journalismia olennaisena osana demokraattista yhteiskuntaa. Laadukas uutismedia ja journalismi voivat paljastaa ja vaimentaa disinformaatiota ja tarjota kansalaisille laadukasta ja monipuolista tietoa. Tiedonannossa ehdotettiin, että media-alan valtiontukisääntöjen läpinäkyvyyttä ja ennustettavuutta parannetaan asettamalla saataville sähköinen päätöshakemisto. Tiedonannossa myös ehdotettiin, että vuonna 2018 käynnistetään ehdotuspyyntö EU-asioita koskevan laadukkaan uutissisällön tuottamisesta ja levittämisestä datavetoisessa uutismediassa ja selvitetään mahdollisuuksia lisätä rahoitusta sellaisten aloitteiden tukemiseksi, joilla edistetään tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta sekä uutishuoneiden nykyaikaistamista.

¹⁶ EU:n koodausviikko on ruohonjuuritason aloite, jonka tavoitteena on tehdä koodaamista ja digitaalista lukutaitoa hausalla ja mukaansatempaavalla tavalla tunnetuksi kaikille. <https://codeweek.eu/>.

Tiedonannon antamisen jälkeen komissio asetti verkkosivustolleen saataville sähköisen hakemiston¹⁷ sovellettavista valtiontukisäännöistä ja asiaankuuluvista ennakkotapauksista. Hakemisto sisältää viitteet sovellettaviin valtiontukisääntöihin ja julkista yleisradiotoimintaa ja lehdistöä koskeviin asiaankuuluvuihin komission valtiontukupäätöksiin. Lisäksi hakemistossa on linkkejä komission kilpailun pääosaston tiedotteen olennaisiin kommentteihin. Uusimmat tiedot jäsenvaltioiden näille aloille myöntämistä tuista on saatavilla avoimuusrekisterissä¹⁸.

Lisäksi komissio käynnisti 26. kesäkuuta 2018 noin 1,9 miljoonan euron ehdotuspyynnön EU-asioita koskevan laadukkaan uutissisällön tuottamisesta ja levittämisestä datavetoisessa uutismediassa. Ehdotuspyyntö päättyi 25. syyskuuta, ja sen tuloksena saatiin neljä hanke-ehdotusta. Ehdotuksia arvioidaan parhaillaan, ja tarkoituksena on, että hankkeet, joille on myönnetty tukea, käynnistetään vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä.

Edellä 2.1.4 kohdassa esitettyjen tutkimus- ja kehittämishankkeiden lisäksi Horisontti 2020 -ohjelmaan kuuluvassa vuoden 2020 työohjelmassa otetaan huomioon innovaatiohankkeisiin tehtäviä lisäinvestointeja, jotta voidaan valita, käynnistää ja kehittää ideoita uutishuoneiden nykyaikaistamista edistäviä innovatiivisia palveluja ja välineitä varten.

Komissio ehdottaa, että tulevasta monivuotisesta rahoituskehyksestä (vuosien 2021–2027 Luova Eurooppa -ohjelman monialainen toimintalinja) osoitetaan varoja sellaisten toimien vakauttamiseksi, joilla edistetään laadukasta journalismia, tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta sekä medialukutaitoa. Tämän pitäisi tarjota mahdollisuuksia puuttua media-alan kohdistuviin rakenteellisiin muutoksiin edistämällä ja seuraamalla monimuotoista ja moniarvoista mediaympäristöä.

Komissio on yhteisrahoittanut lehdistön ja tiedotusvälineiden vapauden eurooppalaisen keskuksen (ECPMF)¹⁹ toimintoja tiedotusvälineiden vapauden, laadukkaan uutismedian ja journalismin edistämiseksi. ECPMF:n päätehtävä vuonna 2018 oli tukea tutkivia journalisteja myöntämällä avustuksia rajat ylittävään tutkivaan journalistiseen työhön. Riippumaton tuomaristo valitsi kesäkuussa 2018 kaksitoista tutkivan journalismin hanketta, joille myönnettiin rahoitus IJ4EU-rahaston ensimmäisen rahoituskierroksen yhteydessä.

Lisäksi Euroopan parlamentin myöntämän rahoituksen turvin käynnistetään kolme kokeiluhankkeiden ehdotuspyyntöä seuraavien hankkeiden tukemiseksi:

- media-alan ammattilaisten vaihto-ohjelma;
- työharjoitteluohjelma vähemmistökielten tiedotusvälineissä työskenteleville toimittajille;
- tiedotusvälineiden itsesääntelyelinten kartoittamista ja tukemista koskeva hanke.

Lisäksi perusoikeusvirasto jatkoi media-ammattilaisten työkaluvalikoiman kehittämistä. Työkaluvalikoima on verkkopohjainen valmiuksien kehittämisalusta, jonka sisältö on yksityisten tiedotusvälineiden sidosryhmien kehittämä ja jolla tuetaan toimittajia laadukkaiden uutisten tuottamisessa.

¹⁷ http://ec.europa.eu/competition/sectors/media/overview_en.html#disinformation.

¹⁸ <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public/search/home?lang=en>.

¹⁹ Leipzigissä sijaitsevan ECPMF:n päätavoitteena on yhdistää Euroopan pirstoutunut tiedotusvälineiden vapautta edistävä yhteisö ja käsitellä EU:n jäsenvaltioissa ja muualla tapahtuneita tiedotusvälineiden vapauden loukkauksia. Keskus tarjoaa käytännön apua sen tarpeessa oleville toimittajille ja tekee yhteistyötä kumppaneiden kanssa tietoisuuden lisäämiseksi tiedotusvälineiden vapautteen liittyvistä kysymyksistä EU:ssa ja ehdokasmaissa. ECPMF:n kumppanit tukevat ja valvovat tiedotusvälineiden vapautta EU:ssa ja ehdokasmaissa.

2.5 Torjutaan sisäisiä ja ulkoisia disinformaatiouhkia strategisen viestinnän avulla

Euroopan komissio on huhtikuun tiedonannon mukaisesti pyrkinyt varmistamaan, että sen disinformaation vastaisia viestintätoimia koordinoidaan sisäisesti. Tähän liittyen se perusti sisäisen verkoston disinformaation torjuntaa varten. Verkoston ensisijaisena tarkoituksena on auttaa komission yksiköitä havaitsemaan paremmin verkossa olevia perättömiä väitteitä, tukea faktantarkistuksen kulttuuria, tarjota nopeita vastauksia ja tehostaa positiivista viestintää.²⁰ Komissio vahvisti yhteistyötä Euroopan parlamentin ja itäisen strategisen viestinnän työryhmän kanssa kolmikantafoorumilla, jonka tavoitteena on toteuttaa toimielinten toimet disinformaation torjumiseksi ennen vuoden 2019 EU-vaaleja.

3. YHTEENVETO

Tiedonannossa esitetyt toimet on kaiken kaikkiaan toteutettu tai aloitettu vuoden 2018 aikana. Verkkoalustat ja mainosala ovat sopineet käytännesäännöistä, joilla lisätään läpinäkyvyyttä verkossa ja suojellaan kuluttajia, erityisesti vuonna 2019 pidettäviä EU-vaaleja silmällä pitäen. Parhaillaan luodaan faktantarkistajaverkostoa, jonka tarkoituksena on vahvistaa valmiuksia havaita perättömiä väitteitä ja kumota niitä. Komissio helpottaa faktantarkistajien työtä tarjoamalla tarpeellisen infrastruktuurin puuttumatta niiden tehtäviin. Sidosryhmien olisi voitava hyötyä useista tutkimus- ja innovointivälineistä, joilla voidaan tunnistaa ja torjua disinformaatiota, ja kuluttajien olisi voitava hyötyä tiedontarjoajien entistä paremmasta vastuullisuudesta verkossa. Jäsenvaltioissa on lisääntynyt tietoisuus siitä, että demokraattisia prosesseja on tarpeen suojella kyberuhkilta. Tämä edellyttää jatkuvia toimia EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla medialukutaidon parantamiseksi ja käyttäjien, erityisesti nuorempien sukupolvien, mahdollisuuksien lisäämiseksi sekä kriittisen ajattelun parantamiseksi. Laadukkaalle journalismille annettavalla tuella olisi myös edistettävä disinformaation vaimentamista ja tarjottava kansalaisille laadukasta ja monipuolista tietoa.

Komissio seuraa tiiviisti tässä kertomuksessa käsiteltyjen käynnissä olevien toimien, erityisesti disinformaatiota koskevien käytännesääntöjen, täytäntöönpanoa ja arvioi edelleen, tarvitaanko lisätoimia, kuten sääntelytoimenpiteitä.

²⁰ Verkostoon kuuluu myös jäsenvaltioissa sijaitsevia komission edustustoja.